

VIOLÈNCIA ZERO

Guia d'orientacions per prevenir
la violència de gènere en el marc dels
tallers i de les activitats per protegir-se
de les ITS i sobre educació sexual i afectiva.

Autoria

Laia Gasà Pons*

Jaume Larriba Montull*

Enric Marcos Peláez*

PDS, Promoció i Desenvolupament Social

Agraïments

A Gemma Altell Albajes, psicòloga social feminista i sòcia fundadora de la consultoria social i de gènere G-360 Cartografies Humanes i Socials, pels suggeriments i les propostes de millora en relació amb els continguts d'aquesta guia.

A Daniel Tejedor Tarriño i a Pau Canals Pascual, tècnics del programa "Canviem-ho" del Servei d'Atenció als Homes que fomenta les relacions no violentes a l'Ajuntament de Barcelona, pels comentaris sobre una part dels continguts d'aquesta guia i per haver-nos facilitat diferents recursos i serveis d'atenció contra les violències masclistes.

© PDS Promoció i Desenvolupament Social, associació

Aquesta publicació està sota una llicència Creative Commons

Edició i coordinació

PDS, Promoció i Desenvolupament Social
Provença, 79, baixos 3a - 08029 Barcelona
pds@pdsweb.org - www.pdsweb.org

Edició

Barcelona 2022

Disseny i maquetació

Anna Méndez Loste

Assessorament lingüístic

Addenda

Índex

1.	A qui s'adreça aquesta guia i quins en són els objectius?	6	6.	Analitzem un possible cas pràctic	48
2.	Per què és important de treballar la perspectiva de gènere en les activitats de prevenció de les ITS i en l'educació sexual i afectiva?	10	7.	Cinc idees per treballar la prevenció de les violències masclistes	54
3.	Marc Legal	14	7.1.	Idea I. Ús de l'exposició (parcial o no) "Sex o No Sex: com, quan, per què i amb qui?"	56
4.	Què cal saber per començar a treballar amb perspectiva de gènere?	16	7.2.	Idea II. Relacionem definicions amb conceptes sobre perspectiva de gènere i de violència de gènere	66
4.1.	Què entenem per... Sexualitat i identitat sexual	17	7.3.	Idea III. Treball introductor per fomentar masculinitats saludables	68
4.2.	Què entenem per... Estereotips i prejudicis de gènere	23	7.4.	Idea IV. El mites de l'amor romàntic i la prevenció contra la violència de gènere	70
4.3.	Què entenem per... Perspectiva androcèntrica vs perspectiva de gènere	29	7.5.	Idea V. Senyals d'alarma d'una relació abusiva	72
4.4.	Què entenem per... Violència de gènere i societat de l'abús	30	8.	Com cal actuar si en un taller detectem cap situació de violència masclista?	76
5.	Com incorporem la perspectiva de gènere i la prevenció contra les violències masclistes als tallers de prevenció de les ITS i sobre educació sexual i afectiva?	38	9.	Recursos recomanats	82
5.1.	Recomanacions generals	40	10.	Formulari d'autoavaluació	88
5.2.	Recomanacions específiques	42	11.	Bibliografia	98

1.

A qui s'adreça aquesta guia i quins en són els objectius?

1. A qui s'adreça aquesta guia i quins en són els objectius?

La violència masclista és la manifestació màxima de la desigualtat de gènere. Ens ha acompanyat al llarg de la història, i la trobem no tan sols dins la parella, sinó d'una manera transversal en tots els àmbits socialitzadors. Tenir en compte la perspectiva de gènere en les intervencions preventives amb adolescents és important per fomentar un canvi social i evitar de continuar reproduint les violències masclistes.

Aquesta guia s'adreça, principalment, als professionals que intervenen en la prevenció de les infeccions de transmissió sexual (ITS) i en l'educació afectiva i sexual dels adolescents, els quals, tot i tenir coneixements sobre estratègies preventives i en matèria de salut sexual i d'ITS, disposen d'informació limitada i poc aprofundida amb relació a la perspectiva de gènere i a les violències masclistes. Aporta elements per despertar la sensibilitat envers la perspectiva de gènere i en proporciona prou coneixement general per tenir-la en compte quan organitzem tallers de prevenció contra les infeccions de transmissió sexual (ITS) i sobre sexualitat i afectivitat amb grups d'adolescents.

En aquest sentit, recopila tot de continguts bàsics que cal dominar, i convida a reflexionar-hi, a banda d'oferir uns quants consells sobre com cal actuar en cas de detectar casos de violències masclistes.

A més, suggereix algunes accions educatives per ajudar a prendre en consideració la perspectiva de gènere i prevenir la violència masclista. No proposa pas models de tallers específics, sinó que planteja cinc activitats de caire ben diferent que els professionals a qui s'adreça aquesta guia poden incorporar en bona part dels tallers sobre educació sexual i afectiva i de prevenció contra les ITS que organitzen actualment.

Aquesta guia no és ni vol ser un manual sobre perspectiva de gènere o sobre com cal prevenir les violències masclistes, però sí que té la voluntat de servir d'orientació per començar a graduar les ulleres, de manera que incloguem aquesta mirada quan organitzem tallers per prevenir les ITS i sobre educació sexual i afectiva amb adolescents. Alhora, tenint en compte la diversitat i la pluralitat que comprèn el concepte de gènere, se centra especialment en les desigualtats estructurals entre els gèneres masculí i femení. D'una manera més concreta, en resumirem els objectius en quatre punts:

- 1.** Sensibilitzar sobre les violències sexuals i les desigualtats de gènere associades.
- 2.** Oferir unes pautes d'actuació de com hem d'incorporar la prevenció de les violències masclistes als tallers per protegir-se de les ITS i en l'educació sexual i afectiva.
- 3.** Orientar, d'una manera general, sobre com cal actuar en cas de detectar cap situació de violència masclista en un taller amb adolescents.
- 4.** Facilitar l'autoanàlisi per saber fins a quin punt s'incorpora la perspectiva de gènere als tallers de prevenció contra les ITS i sobre educació sexual i afectiva.

2.

Per què és important treballar la violència de gènere en les activitats de prevenció de les ITS i d'educació sexe-afectiva amb adolescents?

2. Per què és important treballar la igualtat de gènere en les activitats de prevenció de les ITS i d'educació sexe-afectiva amb adolescents?

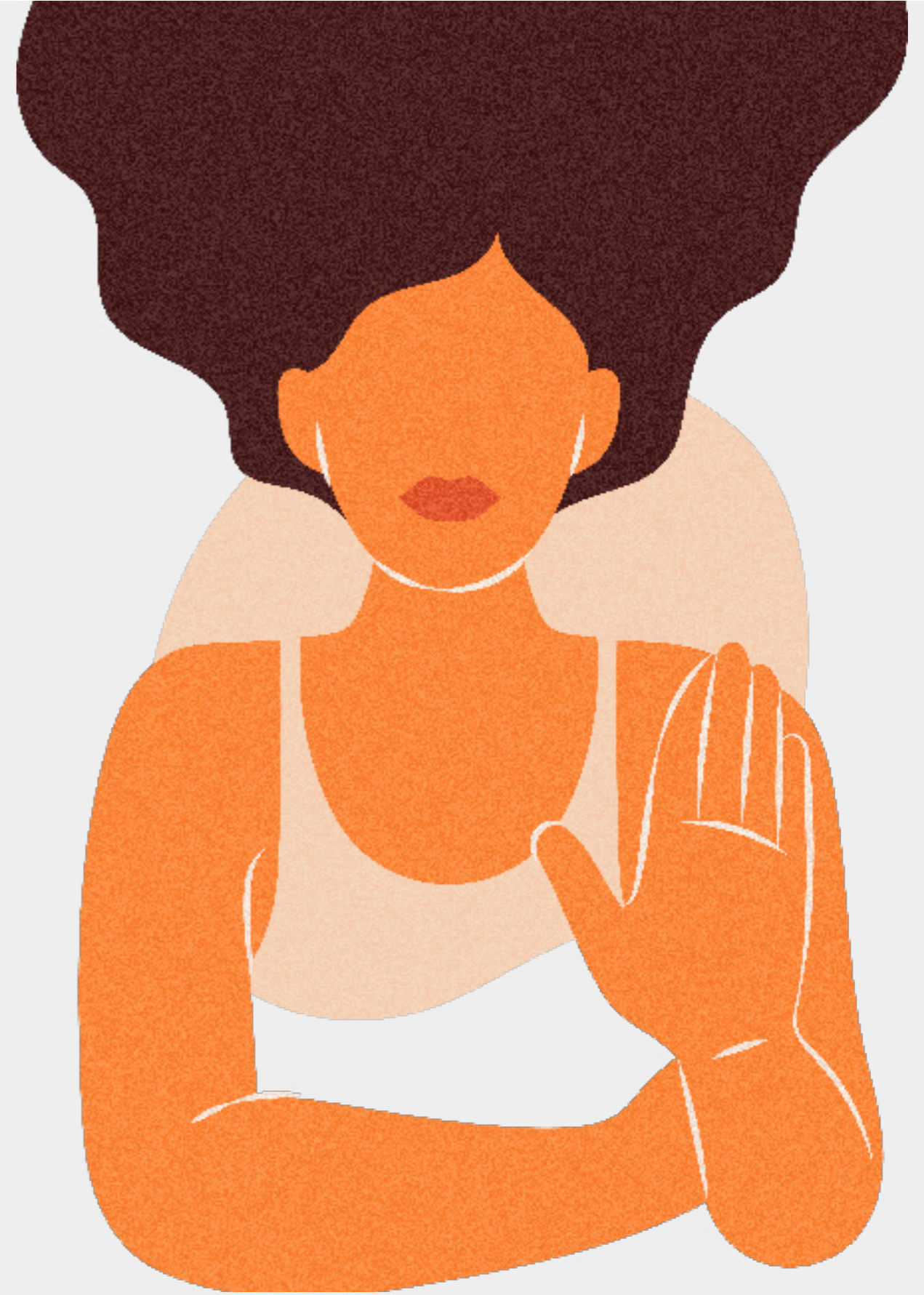
Durant l'adolescència se sol percebre menys el perill de patir violència masclista o de contribuir a perpetuar-la, atès que sovint se la relaciona amb etapes més adultes de la vida.

A més, l'adolescència és un període de canvis i de construcció de significats i d'aprenentatges, que es vehicula en gran part pels grups d'iguals. Durant aquesta etapa trobem nombroses creences distorsionades sobre les violències masclistes i sobre les relacions sexuals i afectives, sovint reforçades pels mitjans de comunicació i lúdics que consumeixen gairebé la totalitat dels nois i de les noies d'aquesta edat (videojocs, indústria pop, productes audiovisuals, pornografia, etc.). Aquestes creences distorsionades, entre les quals hi ha els mites de l'amor romàntic, s'haurien de contrastar quan fem tallers i activitats preventives amb adolescents, a fi que desenvolupin una capacitat crítica i unes narratives alternatives més saludables.

Addicionalment, la variable de gènere també influeix en la salut sexual i afectiva i en la prevenció de les ITS, perquè s'estableixen sinèrgies positives o negatives relacionades amb la salut en funció d'un gènere o un altre. Així doncs, valors com ara la prudència, la cura o la cautela s'han associat tradicionalment a la feminitat; mentre que certs comportaments i actituds temeràries, com ara voler ser i projectar una fortalesa superior als altres, no demanar ajut quan caldria, no preocupar-se per la salut o estar sempre disposat a mantenir relacions sexuals s'han definit culturalment com a masculins. Per això sovint, en la nostra societat, si un noi no segueix aquestes consignes culturals, se'l pot estigmatitzar i considerar "menys home" o algú "efeminat". Això fa que als tallers sobre educació sexual i afectiva i sobre prevenció de les ITS sigui important d'incorporar també elements per fomentar les masculinitats saludables i evitar possibles comportaments de risc, violència contra els altres o actituds autodestructives.

Una educació sexual i afectiva que se centra a prevenir les ITS sense tenir en compte la perspectiva de gènere no garanteix que els joves desenvolupin conductes sexuals positives, saludables i sense violència en les primeres relacions de parella. Cal procurar, a més, d'evitar conductes de risc en l'adolescència (per no contraure una ITS, tenir un embaràs no planificat, etc.), de fomentar-hi actituds d'autocura i de cura d'altri que es basin en la igualtat de gènere.

3.

Marc legal

El marc legal que emmarca aquesta guia és el següent:

Quant a la perspectiva de gènere en sentit transversal

Llei 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes.

<https://portaljuridic.gencat.cat/eli/es-ct/l/2015/07/21/17>

Llei 11/2014, del 10 d'octubre, per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per a erradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia.

https://dretssocials.gencat.cat/web/content/01departament/08publicacions/ambits_tematicos/igualtat/llei11-2014/QL100.pdf

Pel que fa a les violències masclistes

Conveni del Consell d'Europa sobre prevenció i lluita contra la violència contra la dona i la violència domèstica (Conveni d'Estambul)

https://violenciagenero.igualdad.gob.es/marcoInternacional/ambitoInternacional/ConsejoEuropa/Normativa/docs/1Instrumento_Ratificacion_Convenio_CE_11_Mayo_2011.pdf

Llei Orgànica 10/1995, del 23 de novembre, del Codi penal. El títol VIII (Delictes contra la llibertat i la indemnitat sexuals).

<https://www.boe.es/buscar/pdf/1995/BOE-A-1995-25444-consolidado.pdf>

Llei Orgànica 1/2004, del 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere.

<https://www.boe.es/buscar/pdf/2004/BOE-A-2004-21760-consolidado.pdf>

Llei 5/2008, del 24 d'abril, del dret de les dones a erradicar la violència masclista.

<https://www.parlament.cat/document/nom/TL75.pdf>

Llei 17/2020, del 22 de desembre, que modifica la Llei 5/2008, del dret de les dones a erradicar la violència masclista.

<https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/8303/1828756.pdf>

4.

Què cal saber per començar a treballar amb perspectiva de gènere?

Recordem, d'entrada, uns quants conceptes bàsics que cal saber i tenir clars per incorporar la perspectiva de gènere en les nostres actuacions preventives. Més que limitar-nos a oferir un simple glossari de termes,

us proposem de fer un cop d'ull a uns quants conceptes relacionats amb el gènere, que enllacem per continguts temàtics o graus d'especificitat, i de dur a terme, també, petites feines de reflexió personal a mesura que anem llegint.

Què entenem per... Sexualitat i identitat sexual?

Sexualitat

és el producte de la unió de factors biològics, psicològics, culturals, socioeconòmics, ètics i religiosos o espirituals. Abraça diferents aspectes (el gènere, les identitats de sexe i de gènere, la preferència sexual, l'erotisme, la vinculació afectiva, l'amor i la reproducció), i s'experimenta i expressa per mitjà de pensaments, fantasies, desitjos, creences, actituds, valors, activitats, pràctiques, rols i relacions.

Reflexiona: De quina manera els diferents factors (biològics, psicològics, socioeconòmics, culturals, ètics, etc.) modulen la teva sexualitat i la manera com la vius i l'expresses?

Identitat sexual

és un conjunt de característiques que agrupa la identitat de gènere, l'expressió o el rol de gènere i l'orientació sexual.

Identitat de gènere

Fa referència a com i en quin grau ens identifiquem subjectivament amb el nostre gènere, és a dir com a home, com a dona, com una combinació d'ambdues o amb cap d'aquestes opcions.

A diferència de la identitat de gènere, el sexe biològic fa referència a la manera com ens identifiquen els altres com a pertanyents a un sexe o a un altre en funció de les nostres característiques físiques, hormonals i cromosòmiques i de la nostra genitalitat; és a dir, com a mascle o femella, o bé com una combinació de tots dos grups. Per tant, el sexe biològic pot coincidir amb la nostra identitat de gènere o no. No fa gaire temps, en certs casos d'ambigüitat en la dicotomia de mascle i femella quan es naixia, els metges optaven per "assignar" un sexe a la criatura intervenint-ne quirúrgicament els genitals.

Reflexiona: *Has pensat mai què defineix el teu sexe? Sentir-se home o dona depèn només del sexe biològic o té més a veure amb un constructe social?*

Expressió o rol de gènere

Fa referència a la manera com mostrem el nostre gènere al món, amb l'aparença, el comportament, l'actitud i els gestos que fem. L'expressió de gènere no depèn de l'orientació sexual, però la condiona directament a causa dels estereotips sexuals. Tot i que no és la mateixa cosa, la nostra societat tendeix a assumir (sovint erròniament) que una persona de gènere femení (dona) amb una expressió de gènere masculina ha de ser lesbiana i, a l'inrevés, que una persona de gènere masculí (home) que adopta un rol de gènere femení ha de ser gai.

Reflexiona: *Pensa en alguna conducta que ha dictat més el teu rol de gènere que el teu sexe biològic. Per exemple: "soc un home i, per tant, no em posaria faldilles com les meves amigues dones" o "soc una dona i noto que em capfica més l'aparença estètica i la manera com em presento en societat que els meus companys homes".*

Orientació o preferència sexual

Indica per qui sentim atracció i amb qui volem tenir una relació íntima (tant si és emocional, romàntica com sexual).

Reflexiona: *L'orientació sexual és quelcom clarament definit i és la mateixa al llarg de la vida per a tothom? O et sembla que és més aviat un continuum i que fluctua segons el moment?*

La preferència sexual pot ser una situació dinàmica que varia amb el temps.

El sistema de gènere o sistema binari

És un sistema de classificació més aviat rígid, que es polaritza en dues opcions segons el sexe biològic. Es basa en la dicotomia home-dona. Actualment, tot i que encara falta molt de camí per recórrer, les característiques atribuïdes a tots dos gèneres són força més variables que temps enrere (en les formes de vestir, les maneres d'expressar-se, les professions que s'exerceixen, etc.), però la dicotomia home-dona no ha desaparegut i les persones transsexuals i transgènere o intersexuals no s'ajusten en aquest sistema.

A banda de l'encasellament en la categoria "que ens toca", el fet més destacat del sistema sexe-gènere és la desigualtat de condicions entre totes dues categories: la masculinitat i la feminitat. Aquesta desigualtat té repercussió en tots els àmbits de la vida.

Reflexiona: *Sembla que els humans tenim la necessitat de categoritzar el món per entendre'l. A propòsit d'això, quin efecte et fa una persona que no s'identifica amb cap dels dos pols (home i dona) ni s'expressa segons aquesta classificació?*

Hi ha una gran diversitat de possibilitats en relació amb la nostra sexualitat. La dues taules següents recullen uns quants aspectes i algunes definicions relacionades amb la diversitat de gènere.

Tanmateix, no tothom pensa que aquestes etiquetes siguin definitòries. Hi ha gent a qui no agrada cap d'aquestes classificacions i, d'altra, que se sent còmoda amb algunes, però no pas amb totes. Depèn de cadascú decidir com es vol identificar, si escau.

	Normatiu		No normatiu
Sexe biològic	Femella	Masclé	Intersexual
Identitat de gènere	Dona	Home	Transexual, transgènere
Expressió de gènere	Dona femenina	Home masculí	Dones masculines homes femenins
Orientació sexual	Atreta cap als homes	Atret cap a les dones	Lesbiana, gai, bisexual, altres

Tot seguit proposem unes quantes definicions relacionades amb els vectors de la taula anterior.

Homosexual	Persona a qui li atrauen sexualment persones del seu mateix sexe.
Heterosexual	Persona a qui li atrauen sexualment persones del sexe contrari al seu.
Bisexual	Persona a qui li atrauen sexualment persones del seu mateix sexe i del sexe contrari.
Lesbiana	Dona a qui li atrauen sexualment altres dones.
Gai	Home a qui li atrauen sexualment altres homes.
Questioning	Persona que no te clara la seva orientació sexual.
Asexual	Persona que no experimenta atracció sexual per ningú.
Pansexual	Persona que se sent atreta per persones de qualsevol gènere.
Cisgènere	Persona amb una identitat de gènere que coincideix amb la imposada per la societat en funció del seu sexe biològic.
Bigènere	Persona que se sent dona i home alhora.

Transgènere	Persona amb una identitat de gènere que no coincideix amb la imposada per la societat. Es va començar a fer servir per contrarestar la insatisfacció amb el terme transsexual, i reconeix les múltiples identitats de gènere que no s'ajusten a les categories d'home o dona. Inclou tot un espectre d'identitats i d'expressions: transsexual, androgin, bigènere, allosexual (gender queer), transvestit, etc.
Intersexual	Persona amb característiques genètiques i fenotípiques marcades per l'ambigüitat genital i que són pròpies de tots dos sexes en diversos graus.
Transvestit	Persona a qui agrada de vestir-se amb el patró socialment atribuït al sexe contrari al seu. No implica cap orientació sexual encara que la pràctica sigui habitual.
Al·losexual (Gender Queer)	Persona que transcendeix el concepte tradicional de gènere (masculí o femení). S'identifica amb una combinació de trets masculins i femenins o bé amb cap.

Què entenem per... Estereotips i prejudicis de gènere?

*(Socialització, micromasclismes,
mites de l'amor romàntic, homofòbia)*

Estereotips de gènere

Són representacions simplificades, incompletes i generalitzades sobre una persona, que prenen com a base el sexe biològic. Aquests estereotips són resultat d'associar una pauta cultural (és a dir, un rol esperat, una norma, una consigna, etc.) a un sexe o a l'altre. Per exemple: que les dones puguin tirar endavant un embaràs biològicament no determina que s'hagin d'ocupar de manera natural i en exclusiva de la cura dels infants o de les feines de la llar, dues responsabilitats que la societat tradicionalment ha atribuït, i continua atribuït sovint, a les dones i no pas als homes.

Reflexiona: *Pensa en un estereotip de gènere que influeixi o hagi influït en la teva família d'origen.*

Prejudicis

En el context d'aquesta guia es fa referència a estereotips amb connotació negativa que s'associen a un gènere concret. Per exemple: les dones no condueixen bé o els homes són agressius per naturalesa.

Reflexiona: *Diries que tens cap prejudici com aquest (encara que sigui involuntàriament)? Si no en trobes cap, continua rumiant-hi.*

Discriminació de gènere

Tracte diferent i menyspreador que reben les dones a causa de la desigualtat a què estan sotmeses socialment pel fet de formar part del gènere femení. Una mena diferent de discriminació, però igual d'injusta i d'inacceptable, engloba el concepte de les LGTB-fòbies. L'homofòbia, per exemple, és una forma de discriminació contra les persones que se senten atretes per d'altres del seu mateix sexe.

Reflexiona: *· Pensa si has tingut cap actitud o conducta no normativa en relació amb el teu gènere. Com t'has sentit i com ha reaccionat el teu entorn? Per exemple: "soc un home i he plorat mirant una pel·lícula" o bé "soc una dona i he anat a la platja sense depilar-me les cames abans".*

Socialització

Procés pel qual es desenvolupa la personalitat i es transmet la cultura de generació en generació. Quan parlem de socialització de gènere, ens referim als valors, les actituds i les capacitats que es construeixen en funció del sexe biològic i que defineixen els nostres rols socials.

La socialització tradicional relaciona el rol de la dona amb l'afectivitat, la submissió, la debilitat, etc. I pel que fa a l'home, el situa en una posició de superioritat respecte de la dona i en clara oposició a les característiques femenines: ha d'amagar els sentiments, mostrar-se dominant, fort, etc.

Reflexiona: *Mira de recordar alguns moments de la infància que et van marcar o van tenir un pes en el procés de socialització en el rol d'home o de dona.*

Mites de l'amor romàntic

Falses creences i idealitzacions fantasioses sobre l'amor i les relacions de parella que influeixen en la manera com les persones perceben les relacions de poder i de submissió dins de la parella, la qual cosa facilita que s'hi donin actituds violentes i s'actui d'una certa manera quan es produeixen. Sovint es basen a considerar la relació de parella com allò més important de tot, i fa que prevalgui per sobre de qualsevol altra cosa o consideració, cosa que justifica la gelosia i els comportaments possessius. Recomanen de reaccionar amb paciència, resignació, perseverança i submissió per resoldre els conflictes de parella. En definitiva, confien en el poder transformador de l'amor. Entenen la parella com una unitat i cadascun dels membres com una extensió de l'altre ("la mitja taronja"). Aquesta mena de mites continuen força estesos entre la població adolescent, per la qual cosa és important d'abordar el tema per desmentir-los.

Enumerem uns quants exemples de frases relacionades amb els mites de l'amor romàntic: "si és tan gelós és perquè m'estima de veritat"; "l'amor ho pot aconseguir tot"; "amb amor faré que canviï i tot anirà bé en la nostra relació"; "per amor ho perdonaria tot"; "en una futura parella buscaré que sigui la meua mitja taronja de debò" o "espero trobar un dia el meu príncep blau", entre d'altres.

Reflexiona: *Pensa en altres frases o mites de l'amor romàntic que coneguis. A quines persones les has sentides dir més sovint?*

Micromasclismes (o violències quotidianes)

Comportaments de dominació i violència que solen passar desapercebuts perquè tenen una base cultural que els tolera i normalitza, però que sustenten el desequilibri de poder entre home i dona en favor del primer. Són l'origen de la resta de formes de violència. Podríem diferenciar quatre classes de micromasclismes o de violències quotidianes:

■ **Micromasclismes utilitaris:** Consisteixen, per exemple, a naturalitzar el rol cuidador de la dona o a negar la reciprocitat en la cura. Més que un comportament actiu, seria més aviat una actitud de negligència o de deixadesa. En són un exemple molt comú les situacions en què, en una relació de parella heterosexual, l'home es desentén, és a dir no es responsabilitza ni comparteix les feines domèstiques i/o de cura d'altres persones, com ara dels fills, dels pares o dels malalts del nucli familiar o de l'entorn.

■ **Reflexiona:** Què en penses d'aquest vídeo satíric? ("Los ayudadores")

Enllaç al vídeo: [:https://bit.ly/3EOm0gi](https://bit.ly/3EOm0gi)

■ **Micromasclismes encoberts:** Inclouen conductes com ara el paternalisme, la manipulació emocional, les maniobres de desautorització, la menysvaloració dels propis errors, etc. Exemples de comportaments molt comuns d'aquesta mena són acusar una dona dient-li que és histèrica o que és massa susceptible quan mostra desacord. També l'identifiquem en el que coneixem en anglès com a mansplaining. Es dona quan un home explica amb ostentació o interromp el discurs d'una dona d'una manera paternalista i condescendent, fet que es produeix de vegades amb independència del grau d'expertesa de la dona sobre la matèria.

■ **Reflexiona:**

Què et suggereix aquesta imatge?

■ **Micromasclismes de crisi:** Fan referència a diferents mecanismes que miren de mantenir la desigualtat quan l'home es veu amenaçat perquè la dona escala en la posició de poder. Entre d'altres, es pot manifestar mitjançant la desconexió i el distanciament, buscant de fer mèrits o fent pena, a partir de la resistència passiva (no prendre la iniciativa, esperar i després criticar: "jo ho hauria fet millor"), etc.

Què entenem per... Perspectiva androcèntrica vs. Perspectiva de gènere?

Perspectiva androcèntrica

Des d'una perspectiva androcèntrica els homes són el subjecte de referència i les dones resten invisibilitzades. Aquesta perspectiva no es pot atribuir únicament a les persones, sinó també al llenguatge. No és tampoc una perspectiva que només posseeixin els homes, sinó tothom qui ha estat socialitzat amb aquesta visió.

Reflexiona: Podries descriure amb alguns exemples la perspectiva androcèntrica que trobem a les pel·lícules de la saga de James Bond (o en alguna altra pel·lícula d'acció)?

Perspectiva de gènere

En canvi, la perspectiva de gènere contribueix a desnaturalitzar els continguts de la masculinitat i de la feminitat, a deixar de veure com a "normal" allò que tradicionalment s'ha associat a una categoria o l'altra, i a entendre-les com una construcció social. Implica també parar atenció a les similituds i a les diferències en les experiències, els interessos, les expectatives, les actituds i els comportaments de les dones i dels homes, com també a identificar les causes i les conseqüències de la desigualtat de gènere per poder-la combatre.

■ **Micromasclismes coercitius:** Es produeixen quan l'home pressiona la dona per imposar-se i retenir el poder per diferents mecanismes: mitjançant la intimidació, prenent el control sobtadament, apellant a suposats arguments lògics, amb l'administració exclusiva dels diners o la insistència abusiva, etc. Aquesta mena de micromasclisme pot adoptar formes molt subtils, com ara quan l'home s'asseu a taula i espera que el serveixin o s'apodera del comandament del televisor, etc. Una altra expressió d'aquesta mena de micromasclisme la trobem en allò que en anglès es coneix com a manspreading, i que consisteix a envair l'espai públic amb una determinada postura corporal, és a dir quan un home s'asseu eixarrancant les cames i ocupa l'espai d'altri, cosa que insinua subtilment que ell domina la situació; si una dona es comportés talment, seria motiu d'un fort rebuig.

Reflexiona: Mira el vídeo "NYC Subways: What Happens When a Lady 'Manspreads'", en què primer un home i després una dona s'asseuen al metro eixarrancant-se de cames i tenen experiències diferents. Després de mirar-lo, prova de respondre per què la gent reacciona d'una manera diferent en un cas i en l'altre?
Enllaç al vídeo: <https://bit.ly/3EMg2pg> (vídeo en anglès amb subtítols en VO, però podem activar-ne la traducció automàtica al navegador)

El model de masculinitat hegemònica encasella els homes en un marc d'agressivitat, competència, individualisme i heterosexualitat imposada. Prevenir les violències masclistes passa, entre altres coses, per avançar cap a models de masculinitat igualitaris i divergents.

Reflexiona: A la publicitat també trobem nombrosos exemples de masculinitat tradicional o hegemònica (també anomenada 'masculinitat tòxica'). Sovint reproduïxen el binarisme de gènere i els seus estereotips. El vídeo "Crippling Levels of Manliness" parodia aquesta masculinitat. Quins pensaments i reflexions et suggereix aquest vídeo?
Enllaç al vídeo: <https://bit.ly/3q3Fv7R> (vídeo en anglès amb subtítols en VO, però podem activar-ne la traducció automàtica al navegador)

Què entenem per... Violència de gènere i societat de l'abús?

Violència de gènere

La Llei 5/2008, de 24 d'abril, del dret de les dones a erradicar la violència masclista, incorpora la definició jurídica de violència masclista com "la violència que s'exerceix envers les dones, com a manifestació de la discriminació i de la situació de desigualtat en el marc d'un sistema de relacions de poder dels homes sobre les dones, i que, produïda per mitjans físics, econòmics o psicològics, incloses les amenaces, intimidacions o coaccions, té com a resultat un dany o patiment físic, sexual o psicològic, tant si es produeix en l'esfera pública com en la privada".

Algunes de les diferents expressions de violència masclista que podem trobar són:

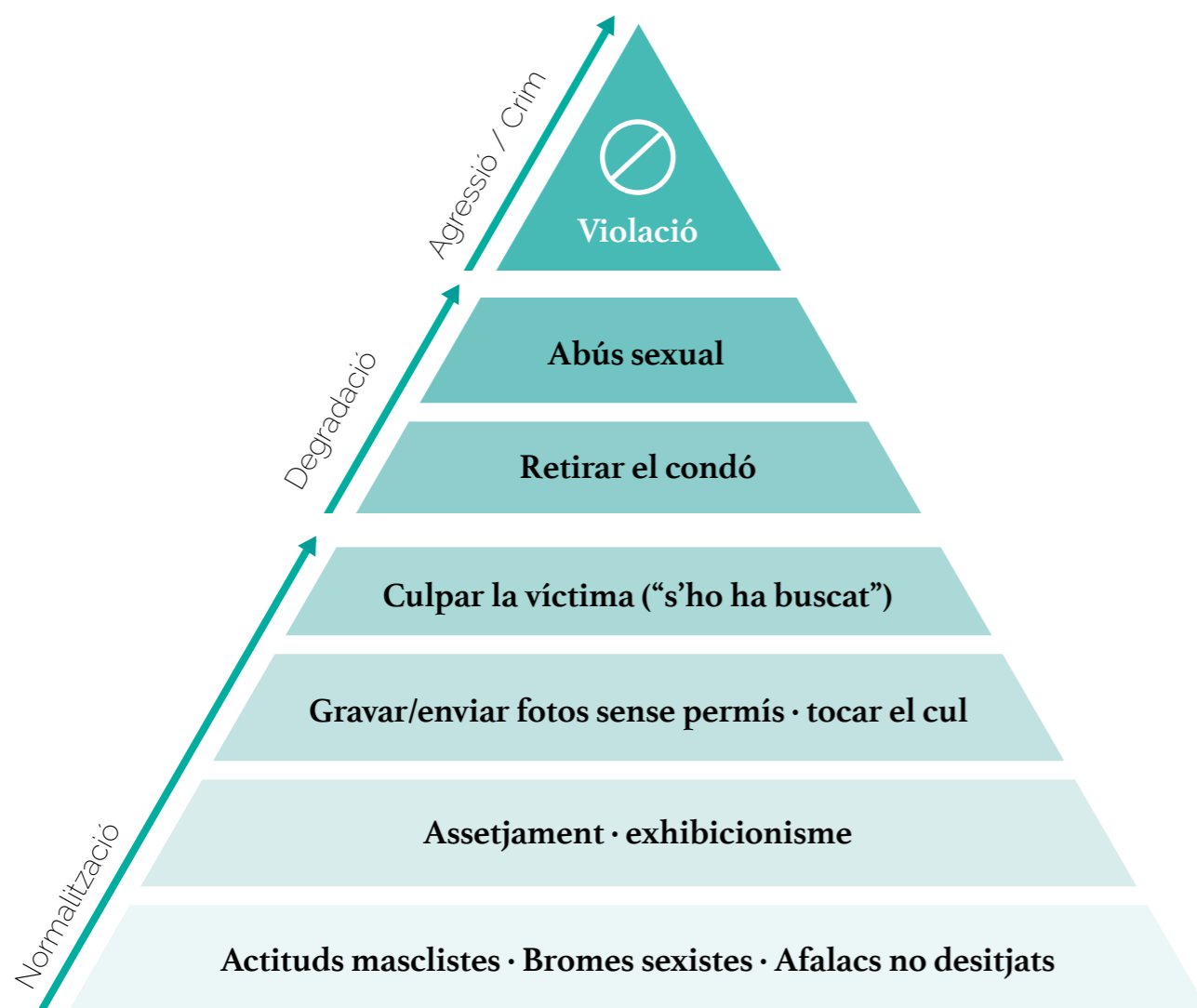
- **Violència física:** Acte o força contra el cos d'una dona, que li produeixi o li pugui produir una lesió física o un dany.
- **Violència psicològica:** conducta que implica el patiment d'una dona per qualsevol mitjà que en limita la llibertat (amenaces, humiliació, vexacions, coerció verbal, etc.).
- **Violència sexual i abusos sexuals:** acte de naturalesa sexual no consentit per una dona, independentment que l'agressor tingui amb ella una relació conjugal, de parella, afectiva o de parentiu.
- **Violència econòmica:** privació intencionada i no justificada de recursos i/o limitació en la disposició dels recursos propis o compartits en el cercle familiar o dins la parella.

I pel que fa a l'àmbit en què es manifesta la violència, podem diferenciar-hi els següents:

- **Àmbit de la parella:** l'agressor manté o ha mantingut una relació afectiva amb la víctima.
- **Àmbit familiar:** l'agressor és un membre de la mateixa família que la víctima (se n'exclou la violència perpetrada dins la parella).
- **Àmbit laboral:** la violència s'exerceix dins del centre de treball i durant la jornada laboral. També es pot produir fora del centre de treball i de l'horari laboral, si té relació amb la feina. Inclou l'assetjament per raó de sexe i l'assetjament sexual.
- **Àmbit social o comunitari:** agressions sexuals, assetjament sexual, tràfic i explotació sexual de dones i nenes, mutilació genital femenina, matrimonis forçats, violència derivada dels conflictes armats o violència contra els drets sexuals i reproductius de les dones.
- **Altres àmbits:** formes de violència anàlogues que lesionen o poden lesionar la dignitat, la integritat o la llibertat de les dones.

Societat de l'abús

Un dels motius que explica per què la violència de gènere té prevalences tan altes es relaciona amb el fet que vivim en una societat de l'abús, en la qual es normalitzen unes formes subtils i freqüents d'abús contra les dones i es permet que apareguin formes més explícites i greus d'abús i de violència.

Reflexiona: Pensa en la darrera vegada que has estat testimoni de qualsevol forma de violència de gènere. En quin nivell la situaries? Diries que passa sovint o ha estat un incident aïllat?

Basat en: <https://www.11thprincipleconsent.org/consent-propaganda/rape-culture-pyramid/>

© 11th Principle: Consent! / Jaime Chandra & Cervix

Teoria del cicle de la violència de parella

Ajuda a entendre per què hi ha dones a qui és molt difícil de sortir d'una relació de parella marcada per l'abús i la violència. Fa palès que la violència no ocorre d'un dia per l'altre dins una relació, sinó que és un procés que va escalant, en el qual una persona exerceix el control sobre una altra i n'abusa. En aquest procés hi ha diverses fases: en la primera (lluna de mel), l'agressor es mostra encantador i fa sentir la dona com si fos una persona única al món. Es caracteritza per una visió de l'amor romàntic que va aïllant la dona de la seva xarxa social de suport i que assenta les bases d'un abús futur. Després, sovint s'entra en una fase de tensió, en la qual comencen a aparèixer petits "incidents" en forma d'acusacions, de xantatge emocional, etc. La dona malda per evitar-los i sovint se sent com si caminés per un camp de mines.

Finalment, tenim la fase de l'explosió, la més curta, però en la qual s'exerceix una forma més greu i explícita d'abús. Moltes vegades, després d'aquesta fase, la dona cerca recursos per sortir de la situació. Tanmateix, just després d'aquesta fase, en comença una de nova que és una altra lluna de mel, en què l'agressor demana perdó reiteradament, fa promeses que canviarà, minimitza l'abús i es mostra afectuós. Això dificulta que la dona abandoni la relació i que es distanciï emocionalment del maltractador. Aquest cicle s'alimenta també per la por de les conseqüències que pot implicar trencar la relació, i també per la negació del que passa.

Important: Certament, la violència en les relacions sexuals i afectives adopta, de vegades, la forma que planteja aquesta teoria. Tanmateix, això no és sempre així i encara menys en les relacions sexuals i afectives entre adolescents.

Reflexiona: . Mira el vídeo de la Ted Talk "¿Por qué las víctimas de violencia domestica no se van?"; i pensa si et sembla cert o fals que qualsevol dona pot viure una situació de violència dins una relació sexual i afectiva o de parella, independentment del seu nivell educatiu o de la seva condició social.

Enllaç al vídeo: <https://bit.ly/3DfMpMy> (vídeo en anglès subtitulat en castellà)

Intuïm, doncs, algunes de les raons que poden fer tan difícil a una dona de sortir d'una relació abusiva, i podem imaginar, també, com d'injust i de contraproductiu és jutjar-la per no actuar. Hi ha múltiples motius perquè no estigui preparada o no se senti capaç de posar fi a una relació d'aquesta mena. Entre aquests raons hi ha l'esperança, la por, la pressió familiar o cultural, les creences religioses, la pena, la lleialtat, la negació, l'amor, una autoestima baixa, el condicionament del rol de gènere, etc.

Reflexiona: Pensa en una situació que no t'agradava o que no era bona per a tu i que vas mantenir més temps del que hauries volgut, tot i saber-ho (pot ser una feina, una parella, una amistat, uns estudis, etc.). Després fes una llista dels motius que et van portar a perllongar aquella situació.

La taula que ve a continuació ofereix unes quantes recomanacions generals sobre què convé fer i què no per donar suport a una persona de l'entorn immediat que és víctima de la violència de gènere dins d'una relació de parella.

Què convindria fer?	Què no s'hauria de fer?
Parlar-ne! Moltes vegades les dones que viuen o han viscut una situació de violència se senten avergonyides o es troben aïllades.	Fer broma sobre una situació de violència.
Donar missatges de suport com ara: "no és culpa teva" o "em fas patir".	Minimitzar la situació o canviar de tema.
Validar-ne els sentiments.	Parlar sobre la situació davant d'altres persones o de l'agressor.
Reconèixer que explicar-ho pot fer por	Donar consells o dir quina és la solució correcta.
Dir-li que ens alegrem que ens ho hagi confessat.	Avergonyir-la o culpar-la, per exemple, dient coses com ara "per què continues amb ell?".
Proporcionar-li opcions i recursos.	
Respectar-ne les decisions.	

5.

Com incorporem la perspectiva de gènere i la prevenció contra les violències masclistes als tallers de prevenció de les ITS i sobre educació sexual i afectiva?

5. Com incorporem la perspectiva de gènere i la prevenció contra les violències masclistes als tallers de prevenció de les ITS i sobre educació sexual i afectiva?

La introducció de la perspectiva de gènere i de la prevenció contra les violències masclistes en les activitats de prevenció de les ITS i sobre educació sexual i afectiva requereix partir del fet que hi ha diferències entre les dones i els homes en com viuen la sexualitat i perceben el perill de transmissió d'una ITS, derivades d'una socialització desigual de gènere. Aquestes diferències van més enllà de la pura biologia i es deuen també a factors construïts socialment.

Quan les diferències resulten d'unes relacions de poder dissemblants entre dones i homes, parlem de desigualtats. Una aproximació amb perspectiva de gènere implica cercar la igualtat en la vivència de la sexualitat, que ha de ser saludable i plaent, tant entre els nois com entre les noies, perquè tothom hauria de tenir les mateixes oportunitats a l'hora d'aconseguir una salut sexual i afectiva plena.

Recomanacions generals

Algunes accions i actituds de caire general que convindria dur a terme i adoptar per incorporar la perspectiva de gènere als tallers sobre educació sexual i afectiva i de prevenció contra les ITS són:

1. Entendre la formació en matèria de gènere com una responsabilitat social. Això implica que s'encarreguin dels tallers professionals amb formació i sensibilitat sobre el tema.
2. Comprendre que la variable de gènere afecta les persones de manera diferent en funció del seu poder econòmic, grau d'estudis, de la seva cultura o de l'àrea geogràfica de procedència.
3. Procurar que participin als tallers, tant com es pugui, homes i dones de manera equilibrada.
4. Valorar la variable de gènere en els professionals que es fan càrrec dels tallers, i reflexionar sobre com afecta aquesta variable en la conducció i resultats del taller. Amb relació a això darrer, és interessant de considerar si els equips que duen a terme els tallers poden ser mixtos, quan és viable.
5. Si elaborem material nou per emprar-lo als tallers, caldria revisar-lo abans amb la col·laboració de persones i/o organitzacions expertes en temes de gènere i prevenció de violències masclistes, perquè ens puguin fer suggeriments i propostes.

6. Incentivar l'ús de materials i recursos als tallers produïts per dones, sense que això impliqui renunciar a emprar-ne d'altres que ens semblin interessants i adequats, encara que l'autora no en sigui una dona. Alhora, si en el decurs dels tallers es fa esment de teories, cites o material bibliogràfic, valdria més d'assegurar-nos que incorporem referències d'autores i no només d'autors.
7. Elaborar uns continguts sensibles a la perspectiva de gènere. Cal establir línies de treball als tallers que tinguin en compte les diferències i les desigualtats de gènere i es nodreixin de fonts d'informació fiables i de qualitat.
8. Recollir informació sobre l'impacte dels tallers en funció del gènere, començant per separar les dades obtingudes per sexes.
9. Parar atenció als possibles casos de violència de gènere a l'aula o a l'espai on es fan els tallers, sabent identificar-los i com cal procedir.

En definitiva, en el desenvolupament dels tallers cal posar en pràctica la coeducació, atès que és l'eina que permet de prevenir i abordar les violències masclistes. Això implica potenciar la igualtat real d'oportunitats i valorar, indistintament i en plena igualtat, les experiències, les aptituds

i les aportacions dels noies i dels noies, defugint els estereotips sexistes, homofòbics, bifòbics, transfòbics o androcèntrics i les actituds discriminatòries per raó de sexe, d'orientació sexual, d'identitat o d'expressió de gènere.

Recomanacions específiques

Alhora, també hi ha unes quantes accions concretes que convindria dur a terme per fomentar la perspectiva de gènere i ajudar a prevenir les violències masclistes, quan organitzem tallers de prevenció de les ITS i sobre educació sexual i afectiva:

1. S'hauria d'emprar un llenguatge inclusiu i evitar usos lingüístics sexistes o visions androcèntriques. S'entén per usos sexistes els que menystenen o desvaloren un dels dos sexes, habitualment les dones; de la mateixa manera, s'entén per visions androcèntriques les que invisibilitzen o fan difícil d'imaginar en un àmbit determinat la presència o l'actuació de les dones
2. Caldria transmetre una visió empàtica i no culpabilitzadora a les dones que viuen situacions de violència masclista, i treballar per evitar de convertir-nos en agressors (p. ex., mirant de no caure en micromasclismes). S'hauria de emfasitzar de quines maneres les dones poden evitar de viure situacions de violència en comptes de traslladar-los la responsabilitat i la culpa
3. Convindria de responsabilitzar igualment els nois i les noies per fomentar la salut i la seguretat. S'han d'evitar situacions en què només ens adrecem a les noies per prevenir els embarassos no planificats o parlar-los dels serveis d'atenció a la sexualitat i la reproducció.

4. S'haurien de triar amb cura les imatges dels materials i dels recursos (vídeos, etc.) que es faran servir en les activitats, per evitar els que transmeten estereotips de gènere. Això implica tenir en compte la diversitat en l'aspecte físic dels personatges, en els seus rols, en la participació en diferents àmbits i no perpetuar els rols tradicionals assignats a homes i dones. També significa de revalorar tot allò relacionat amb la cura de les persones, centrar-nos més sovint que no és habitual en el punt de vista de les figures femenines i parar atenció a com es presenten els personatges masculins i femenins.
5. Caldria defugir els discursos binaris, en què només parlem d'homes i de dones i procurar d'introduir altres identitats possibles (no binàries) quan enraonem.
6. S'haurien d'evitar els discursos coitocèntrics, en què es parla de la sexualitat només en termes de penetració o en què s'entén el coit com a única font de plaer en les relacions sexuals. Cal parlar també d'altres pràctiques sexuals i d'altres maneres de viure la sexualitat.
7. En parlar de la sexualitat, hauríem de mirar de no centrar-nos només en la funció reproductiva, que deixa de banda els aspectes lúdics, d'exploració i d'expressió dels sentiments i de la pròpia identitat.

- 8.** No hauríem de caure en discursos heterocèntrics basats en la idea que l'heterosexualitat és l'única orientació sexual existent, acceptable o vàlida. Això pot passar també de manera més subtil, indirecta o no intencionada; per exemple, quan plantejem preguntes de l'estil: "noies, com us agrada que us sedueixin els nois?", o quan es parla només del preservatiu masculí per prevenir l'embaràs
- 9.** Caldria identificar i fer reflexionar sobre les diferències per raó de gènere en les manifestacions i l'experiència de la sexualitat saludable i de les malalties que s'hi associen, en l'atenció sanitària rebuda i en els resultats dels tractaments que se segueixen, en la gestió clínica i el funcionament dels serveis de salut, etc. Per exemple: són freqüents els cribratges per ITS en les dones quan es fan controls ginecològics, mentre que, en general, són menys freqüents els cribratges per ITS entre els homes.
- 10.** Convindria fomentar una reflexió crítica per ajudar els nois i les noies a identificar els estereotips de gènere, les desigualtats i la discriminació de les dones en les visions de la sexualitat que sovint mostren els mitjans de comunicació.
- 11.** S'hauria de tenir en compte, quan es tracten diferents temes, les vulnerabilitats específiques de les noies: sovint tenen una autoestima més baixa o més pressió sobre la seva imatge corporal, atribueixen més importància a les relacions afectives, fruit de l'educació rebuda, es desenvolupen més ràpidament i tenen més probabilitat de ser víctimes d'abús sexual, fruit de la cultura de la violació.

- 12.** Caldria no fomentar els valors que s'han associat tradicionalment a la masculinitat, com el raciocini, la lògica, la competitivitat, etc., per sobre dels que s'han considerat tradicionalment femenins, com l'interès i la preocupació per la cura d'altres persones, l'empatia, la comprensió, etc.
- 13.** Valdria més de mantenir una actitud de neutralitat i de no mostrar els nostres dogmes o prejudicis en relació amb la sexualitat, si n'hi ha. Cal evitar els discursos extremistes a favor d'algun aspecte de la sexualitat o en contra (per exemple, la pornografia); ans el contrari, cal promoure la reflexió en els nois i les noies participants, estimulants-ne la curiositat i la visió crítica
- 14.** En darrer lloc, s'hauria d'evitar de criticar certs continguts dels mitjans de comunicació (audiovisuals o escrits) que formen part del context en què es desenvolupa el grup de participants. Si cal que s'adonin i prenguin consciència del sexisme que impera en la societat, val més ajudar-los a analitzar les cançons, els videojocs, els còmics, les sèries, els anuncis, etc. que consumeixen habitualment, perquè puguin descobrir els valors que transmeten i el sexisme que sovint amaguen.

6.

Analitzem un possible cas pràctic

Aquest apartat proposa de fer un petit exercici partint d'una situació fictícia per dur a terme un taller d'educació sexual i afectiva i de prevenció de les ITS.

La Maite és, de fa molts anys, psicopedagoga en un centre educatiu privat i li han encarregat de preparar un taller educatiu sobre sexualitat, afectivitat i prevenció de les ITS per a alumnes de 4t curs de l'ESO. Sap que una part de la classe, molt probablement, ja ha tingut relacions sexuals, i també que n'hi ha que consumeixen pornografia. A la tutora del grup li preocupa la manera com vesteixen algunes noies i, també, certs comentaris grollers que ha sentit dels nois sobre elles. Té por que hi pugui haver algun embaràs no planificat i/o que s'arribi a donar alguna situació d'abús, com va passar en un curs superior fa uns quants anys. La Maite té certs coneixements sobre temes de salut sexual i de prevenció contra les ITS, per una formació que va seguir temps enrere, però no ha aprofundit prou en la perspectiva de gènere ni en les violències masclistes.

Un dia decideix convocar les noies a l'hora del pati mentre els nois juguen a futbol, per fer una xerrada informativa sobre educació sexual i de prevenció contra les ITS. Els diu que parlaran sobre "coses de noies". Comença projectant un vídeo informatiu sobre el risc d'embaràs no planificat i sobre les ITS, explicats per un prestigiós ginecòleg. En acabar el vídeo, els explica que, tot i que l'única manera segura de no contraure cap infecció ni de quedar embarassada és l'abstinència sexual, si decidissin de tenir relacions, cal que emprin sempre el preservatiu. Els recalca que sovint els nois són reticents a usar-lo, però que elles han de ser previngudes i protegir-se, altrament les conseqüències podrien ser greus. Les alerta sobre les probabilitats d'agafar una ITS i els descriu els símptomes de les més freqüents, dedicant una bona estona al VIH perquè la considera la més greu. Després els lliura unes fitxes informatives sobre com s'ha de col·locar el preservatiu masculí abans d'una relació sexual. Els parla, també, com d'important és fer-se controls ginecològics periòdics a partir de la primera menstruació, per comprovar si tenen un bon estat de salut reproductiva i sexual, atès que les ITS no detectades podrien afectar la seva capacitat reproductiva en el futur.

Malgrat les bones intencions de la Maite, les noies no s'obren gaire a parlar i es limiten bàsicament a xiuxiuejar. A fi d'incentivar el debat, els diu que, per la seva experiència personal, els nois tenen sovint una visió distorsionada i poc saludable del sexe, perquè solen consumir pornografia, com deu passar amb alguns dels seus companys. De la mateixa manera, els comenta que hi ha noies que vesteixen de manera força "atrevida", seguint el model d'algunes actrius i cantants famoses, i que això fa que les dones siguin percebudes com a objectes, a banda que així augmenta el perill que esdevinguin víctimes d'abús sexual. En aquest punt treu el tema de la violència sexual i els comenta que sovint, a la societat, les dones són víctimes d'abús sexual. Les informa que al centre hi va haver un cas fa un temps, i els fa unes recomanacions per protegir-se, com ara que no vagin de dues en dues totes soles pel carrer a la nit, que tinguin sempre la bateria del mòbil carregada, per si han de trucar a emergències, o que facin un curset

de defensa personal (sobre aquest tema en podrien parlar amb la professora d'educació física). També les alerta sobre les situacions d'abús dins les relacions de parella, i les aconsella de posar fi a la relació immediatament, si els passa, sense deixar-se arrossegar per una situació marcada pel masoquisme.

Sona el timbre del final de l'esbarjo. La Maite pensa que ha fet una bona feina, perquè, a més de parlar de salut sexual, ha pogut treure el tema de la violència de gènere. Pensa que ara les noies estaran més alerta i disposaran de més informació. Això no obstant, l'ha sorprès que hi hagin participat tan poc i que xiuxiuegessin constantment

Exercici

La Maite ho ha provat, això no ho podem pas negar. Sembla, però, que encara ha de millorar força per dur a terme aquesta mena d'activitats amb adolescents.

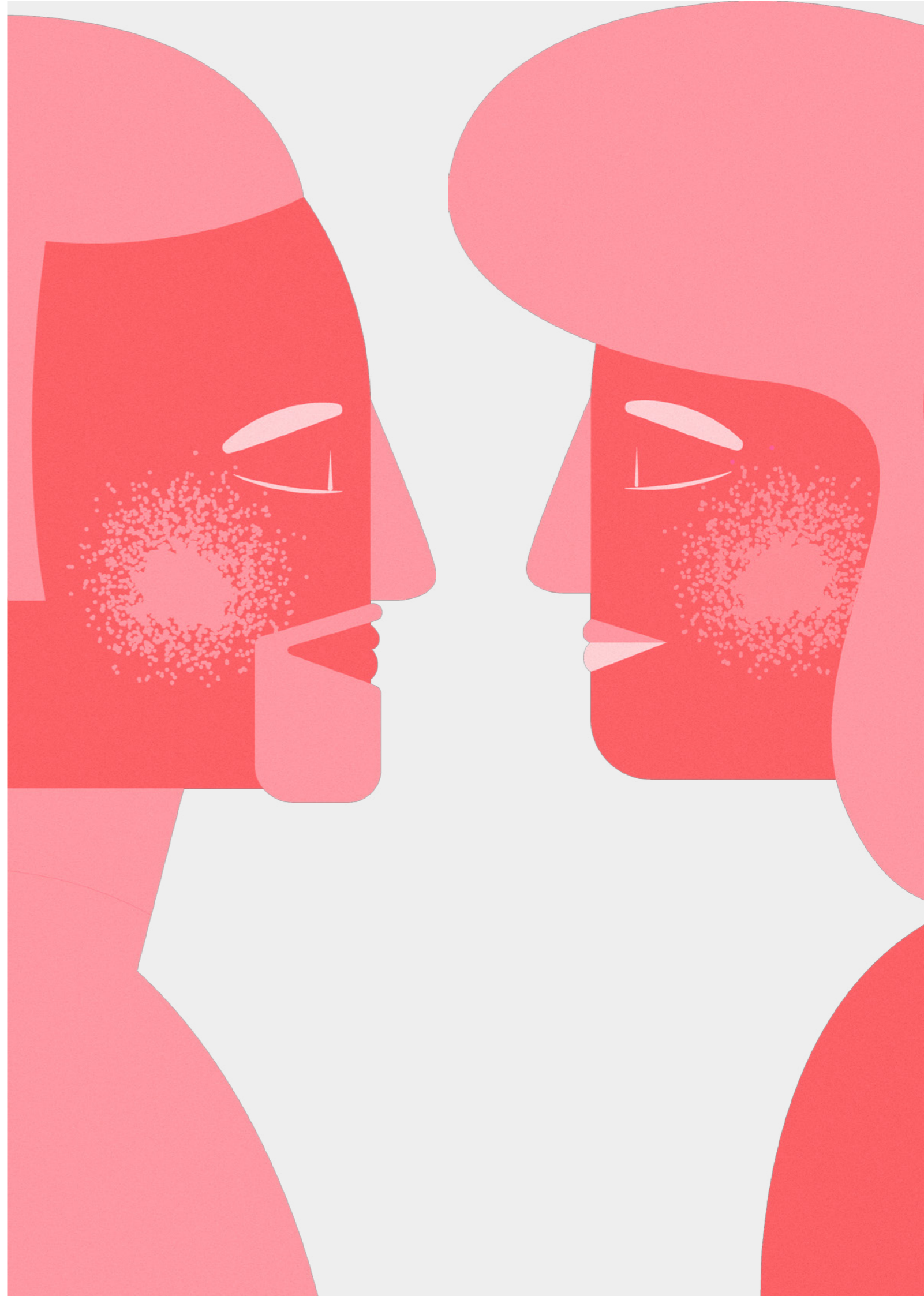
És amiga vostra i, mentre hi feu un cafè, us explica la sessió a l'aula. Us diu que l'encàrrec la neguitejava perquè, tot i tenir coneixements sobre salut sexual i ITS, no ha fet gaires tallers amb adolescents. Per això us demana que li suggeriu idees per a d'altres vegades que s'hi trobi.

Tot seguit trobareu tres preguntes que us ajudaran a analitzar i reflexionar sobre la sessió de la Maite i com es podria millorar. També afegim unes quantes pistes després de les preguntes. Consulteu-les, si cal.

- 1.** Hi ha punts forts en la intervenció de la Maite? Si és així, quins?
- 2.** Segons la perspectiva de gènere, quins punts febles identifiqueu en la seva intervenció?
- 3.** Com podria millorar la Maite incorporant la perspectiva de gènere en l'activitat?

Algunes pistes

- 1.** Visió massa tècnica i coitocèntrica, que es basa en el paternalisme i l'alarmisme.
- 2.** No té en compte el plaer i l'exploració en la sexualitat; només es refereix a l'aspecte reproductiu.
- 3.** Assumeix que tots els participants són heterosexuats.
- 4.** Carrega només en les noies la responsabilitat de protegir-se dels embarassos no planificats, de les ITS i de l'abús sexual (victim blaming), sense parlar mai de la responsabilitat dels nois, de la societat de l'abús ni de la importància del consentiment.
- 5.** Empra un discurs binari (ells-nois i nosaltres-noies), donant per fet que no hi ha ningú que no sigui binari al grup.
- 6.** No fa servir un llenguatge inclusiu.
- 7.** L'únic expert que consulta és un home (el ginecòleg), sense fer esment de cap dona.
- 8.** No treballa amb neutralitat; emet judicis paternalistes basats en una opinió, en lloc de promoure l'anàlisi i la reflexió crítica en les participants.
- 9.** El material informatiu que empra denota que inclou estereotips de gènere (p. ex., fitxes sobre com col·locar el preservatiu masculí). Obvia altres mètodes per prevenir embarassos i/o les ITS, les relacions sense penetració o les necessitats en les relacions LGTB.
- 10.** Quan parla d'abusos només es refereix a l'abús físic, sense esmentar-ne cap altre, com ara el psicològic o l'emocional.
- 11.** Estigmatitza i culpa les dones que no posen fi a les relacions amb abusos.

7.

Cinc idees per treballar la prevenció de les violències masclistes

Aquest apartat proposa unes quantes idees i activitats per ajudar a prendre en consideració la perspectiva de gènere i incorporar elements de prevenció contra les violències masclistes als tallers amb grups d'adolescents, sobre educació sexual i afectiva i de prevenció de les ITS.

Idea 1

Ús de l'exposició (parcial o no) "Sex o No Sex: com, quan, per què i amb qui?"

"Sex o No Sex" és un programa de l'associació PDS, Promoció i Desenvolupament Social, que es basa en l'ús d'una exposició per promoure i facilitar les activitats de prevenció contra les ITS en els grups d'adolescents. En l'última versió procura de fomentar la salut amb una visió positiva, inclusiva i informal de la sexualitat, hi preveu la perspectiva de gènere i incorpora elements de prevenció contra les conductes masclistes. També invalida la idea que el sexe equival a la penetració (i, encara, només entre persones heterosexuales), per plantejar una visió més complexa de la sexualitat, que comprèn aspectes físics, emocionals i culturals.

La nova versió de l'exposició "Sex o No Sex" s'ofereix en dos formats de presentació: a) en forma de plafons enrotllables (tipus roll-up) muntats sobre expositors d'alumini, i b) com eina en línia, amb imatges 3D de 360°, elements interactius per facilitar la reflexió i l'anàlisi individual o de grup i la possibilitat d'organitzar tallers a distància.

L'associació PDS, amb el suport del Programa de prevenció, control i atenció al VIH, les ITS i les hepatitis víriques (PCAVIHV) del Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya, cedeix l'exposició "Sex o No Sex" als ens locals, a les entitats i als equipaments interessats perquè la facin servir tant en la versió física com l'electrònica.

La cessió es gratuïta (préstec) i cal sol·licitar-la a l'associació PDS al web www.pdsweb.org o per correu a pds@pdsweb.org

La primera idea del conjunt d'eines proposa de fer servir aquesta exposició (que inclou una guia d'orientació pràctica), o bé treballar només les propostes que es plantegen en tres dels plafons (els números 2, 3 i 8), dins del marc d'un altre taller o d'una altra activitat.

En el segon cas, si integrem aquesta proposta en un altre taller, hauríem de seguir els passos que enumerem tot seguit per a cadascun dels plafons que incloquem.

- 1.** Mostreu (en versió física o en línia) el plafó corresponent: número 2 "Com vivim la sexualitat"; número 3 "Tenim prejudicis?" o número 8 "Segur que vol una relació sexual?".
- 2.** Si teniu accés a Internet i us valeu de la versió en línia, feu les activitats interactives que incorpora cadascun dels plafons. En cas d'emprar la versió física, salteu-vos aquest punt.
- 3.** Plantegeu al grup les dues o tres preguntes que es formulen més endavant per a cada plafó, a fi d'estimular un debat reflexiu.
- 4.** Acabeu fent un comentari breu per al grup, a manera de conclusions generals, sobre el tema de cada plafó, partint de les orientacions que trobareu per a cadascun.

Plafó número 2: Com vivim la sexualitat?

Com vivim la nostra sexualitat?

L'orientació sexual ens diu cap a qui sentim atracció i amb qui volem tenir una relació íntima.

...i pot variar al llarg de les nostres vides!

Quines orientacions sexuals coneixem?

SEX **O NO SEX**

Preguntes de reflexió

1. Què és l'orientació sexual?
2. Quines orientacions sexuals diferents coneixeu?
3. L'orientació sexual pot variar al llarg de la vida?

Idees suggerides per fer un comentari breu a tall de conclusió

Hi ha diversos factors que modelen la vivència de la sexualitat. Les persones ens podem sentir atretes per una altra d'una manera emocional, romàntica i/o sexual, però aquestes classes d'atracció no han de coincidir pas en la mateixa persona. A més, l'orientació sexual no és necessàriament permanent i invariable. El concepte de plurisexualitat, a diferència del de monosexualitat (heterosexual versus homosexual), inclou altres vivències de la sexualitat, com ara la bisexualitat, la pansexualitat i l'asexualitat, entre d'altres.

Plafó número 3: Tenim prejudicis?

Tenim prejudicis ??????

La societat classifica les persones en un gènere d'home o de dona en base als trets sexuals ... i s'espera de cada un, un comportament determinat.

Quines característiques associem generalment als homes? I a les dones?

Què passa quan les persones no encaixen amb aquestes normes de gènere?

SEX
O NO SEX

Preguntes de reflexió

1. Què passa quan el comportament d'una persona no s'adequa al model prototípic o allò que els grups socials predominants esperen del seu gènere?
2. Quins penseu que són els estereotips de gènere més comuns per als homes? I per a les dones?

Idees suggerides per fer un comentari breu a tall de conclusió

Sexe (mascle/femella - biològic) i gènere (home/dona - construcció social) no són el mateix concepte. Els comportaments o elements que són vistos com a masculins o com a femenins creen estereotips o normes de gènere; és a dir, formes típiques de comportament esperades segons si algú s'identifica amb el gènere home o amb el gènere dona.

Plafó número 8: Segur que vol una relació sexual?

És segur que vol una relació sexual?

Basat en: <https://www.11thprincipleconsent.org/consent-propaganda/culture-pyramid/>
© 11th Principle: Consent | Jaime Chandra & Cervix

Tolerant les conductes de més a baix estem recolzant o excusant les de més amunt.
Davant d'aquestes conductes, no et quedis en silenci!

Només hi ha una manera de saber si una persona ens ha donat el seu consentiment
Si ens ho diu!

NO, ES NO

SEX
O NO SEX

Preguntes de reflexió

1. Com podem saber si l'altra persona vol tenir una relació sexual amb nosaltres?
2. Si ja hem tingut una relació sexual prèviament amb algú, o si és la nostra parella, és acceptable d'insistir a començar una relació sexual quan a l'altra persona no li ve de gust o si no ho té clar?

Idees suggerides per fer un comentari breu a tall de conclusió

És important que les persones compromeses en una relació sexual estiguin sempre en condicions de donar-hi el consentiment sense que hi hagi cap dubte. Hi ha situacions, però, en què el consentiment no és possible, com ara quan una de les parts és un menor, si s'està sota els efectes de l'alcohol o d'alguna altra droga, si la persona es troba en una situació d'inferioritat de poder respecte de l'altra o actua sota coacció. En aquests casos no és legítim de començar relacions sexuals; en cas contrari, ho podríem entendre com una situació d'abús. L'abús sexual té moltes cares i, de vegades, és difícil d'identificar quan es manifesta en les formes més subtils que una part de la societat ha normalitzat. Cal saber, però, que aquestes formes d'abús tolerades són la base que en propicia manifestacions més greus, com la violació

Idea II

Relacionem definicions amb conceptes sobre perspectiva de gènere i de violència de gènere

Podem transcriure amb un editor de textos uns quants dels conceptes, amb les definicions corresponents, que s'evocuen en el capítol 4 d'aquesta guia. Després, imprimirem cada concepte i cada definició en fitxes separades. Tot seguit, la persona encarregada del taller triarà els conceptes que consideri més adients per treballar amb el grup d'adolescents, d'acord amb les seves característiques i segons les circumstàncies i els objectius que motiven el taller. Aleshores caldrà formar grups de quatre o cinc persones i distribuir les fitxes amb les definicions i els conceptes triats entre els grups, perquè aparellin cada concepte amb la definició que s'hi adiu. Primer, per això, cal que els membres del grup dialoguin i ho debatin. Finalment, es poden posar en comú els conceptes treballats i aclarir els dubtes, si cal.

Idea III

Treball introductori per fomentar masculinitats saludables

En aquest cas es planteja una activitat per treballar-la amb un grup no mixt (format només per individus que s'identifiquen amb el gènere home). La persona que condueix l'activitat proposa al grup de nois les quatre tasques següents:

- 1.** Pensar què no fan pel fet de no ser dones, encara que la biologia no els ho impedeix.
- 2.** Fer memòria d'alguna frase relacionada amb la socialització de gènere que recordin de quan eren petits, com ara "els nens no ploren".
- 3.** Pensar en una joguina que els van regalar de petits i els va agradar molt, i/o que tenia un valor especial per a ells o per al nucli familiar, i demanar-los que analitzin quina mena de valors transmet.
- 4.** Demanar-los si de petits els van dir què significava o què simbolitzava el seu nom i per què el van triar.

Es pot treballar directament amb el grup de nois formulant les preguntes a tots alhora o, si no, demanar a cadascun que faci les feines individualment i, després, comparteixi les respostes amb el grup.

Tot seguit es pot organitzar un petit debat de reflexió general sobre el conjunt de respostes rebudes.

Idea IV

Els mites de l'amor romàntic i la prevenció contra la violència de gènere

Aquesta apartat proposa una sèrie de preguntes que es poden incorporar en diferents moments d'un taller sobre educació sexual i afectiva, per facilitar el treball entorn dels mites de l'amor romàntic i de la prevenció contra la violència masclista en la parella:

1. Què valoreu en la vostra parella o en algú que us agradaria que ho fos?
2. Penseu que comportar-se de manera agressiva és un valor positiu en els nois?
3. Hem de trobar la nostra "mitja taronja", és a dir, cercar en altres persones les qualitats que no tenim nosaltres?
4. Què en penseu de la gelosia? És o pot ser una mostra d'amor?

5. Diríeu que mirar l'activitat de la parella a les xarxes socials ho fa gaire gent? Per què penseu que passa?
6. Sovint se sent a dir que, de vegades, cal cedir en una relació de parella. Què en penseu? On és el límit? Hem d'acceptar fer coses que no ens agraden per complaure l'altra persona?
7. Penseu que per fer rutllar una relació cal "donar-ho tot" per l'altra persona?
8. Diríeu que fer sentir culpable una parella afectivosexual és una forma d'abús? Per què?
9. Trobeu que es discriminen les lesbianes, gais, transsexuals o bisexuals que són maltractats per la parella afectivosexual respecte de les persones heterosexuales? Per què?
10. Què faríeu si a la família no li semblés bé que sortíssi amb una persona del mateix sexe?
11. En quines coses diríeu que cal tenir cura i parar atenció per tenir una relació de parella sana?

Idea v

Senyals d'alarma d'una relació abusiva

Les propostes d'aquest apartat volen ajudar a identificar els elements que componen les relacions violentes. Es basen en l'activitat del semàfor, en la qual s'exposen diverses situacions i els participants han de decidir si les troben normals (verd), contenen senyals d'alarma (taronja) o semblen abusives (vermell).

Cal donar a cada participant tres targetes: una de verda, una de taronja i una de vermella. Després plantejarem al grup, una a una, les situacions que es volen treballar (aquí se'n proposen deu). Tot seguit llegirem les diferents situacions i cada participant ha d'aixecar la mà ensenyant la targeta que considera que pertoca en aquella situació. Aleshores es demanarà als participants els motius de la valoració i s'analitzaran i es discutiran les respostes donades, tot procurant que el grup adopti en general una visió crítica. Al final d'aquest apartat (després de les possibles situacions per treballar), es glossaran una sèrie de punts que cal procurar que el grup tingui clars i faci seus amb aquesta activitat.

Situacions possibles

- 1.** La parella et critica perquè canviïs la manera de vestir i d'arreglar-te
- 2.** La parella et demana que no surtis amb la colla d'amics aquesta setmana, perquè es vol estar amb tu cada dia
- 3.** La parella critica les teves amistats i et diu que només et volen per motius interessats.
- 4.** La parella es burla de les teves creences o opinions
- 5.** Quan la teva parella s'enfada, no et respon els missatges durant uns quants dies.
- 6.** A la teva parella li sembla bé que tinguis amistats de qualsevol sexe i no sent gelosia per aquesta raó.
- 7.** La parella t'envia missatges sovint per saber on ets i què fas, i s'enfada si no hi respon de seguida.
- 8.** La parella et demana la clau d'Instagram per entrar al teu compte.
- 9.** La parella insisteix perquè tingueu relacions sexuals, fins i tot quan li dius que no et ve de gust.
- 10.** La parella té amistats del mateix sexe i del contrari i li agrada de passar-hi l'estona.

Punts que cal procurar que el grup tingui clars i incorpori quan s'acaba l'activitat:

- 1.** La violència no és mai una expressió d'amor ni una manera d'estimar
- 2.** La gelosia no és una expressió d'amor, sinó que és una mostra d'inseguretat, de possessió i de control
- 3.** El lliurament incondicional a una parella no és amor; és submissió
- 4.** Una persona no hauria de canviar per amor o perquè la parella li ho demani, sinó només perquè realment ho vol
- 5.** Les relacions sexuals no són una manera de demostrar amor a la parella, sinó que són una activitat consensuada, quan ve de gust a totes dues parts

8.

Com cal actuar si en un taller detectem cap situació de violència masclista?

8. Com cal actuar si en un taller detectem cap situació de violència masclista?

En cas que, en el context d'un taller sobre educació sexual i afectiva i/o de prevenció contra les ITS, ens adonem que algun participant viu una situació de violència masclista, independentment de si passa dins de la parella o en cap altre àmbit, es proposa de seguir aquests passos generals per fer-hi una primera intervenció:

- 1.** Cal procurar de crear un clima de seguretat perquè la víctima s'expressi sense por.
- 2.** S'han de donar missatges de suport senzills.
- 3.** Cal informar sobre els recursos disponibles

Repassem-los un a un amb una mica més de detall.

I

Cal procurar de crear un clima de seguretat perquè la víctima s'expressi sense por

1.

Cal afavorir al màxim la sensació de seguretat i de privacitat en l'entorn per parlar del tema:

Hem de parlar amb la persona en privat.

Cal que expliquem els límits de la confidencialitat (si sembla que es troba en una situació perillosa, potser n'haurem d'informar).

Hem de tractar el tema amb sensibilitat, de manera directa, específica i clara (sense fugir d'estudi ni divagar).

2.

En cas de tenir dubtes sobre si una persona viu cap situació de violència masclista, convé preguntar-li-ho directament: encara que ens sembli que això la pot incomodar, sovint qui es troba en aquesta situació sent alleujament quan algú li demana directament pel tema.

II

S'han de donar missatges de suport senzills, com ara...

- *Això que et passa no és culpa teva*
- *Tens ajuda a l'abast.*
- *No ets l'única persona a qui passa això. Hi ha solucions.*
- *Em preocupa què et passa.*

III

Cal informar sobre els recursos disponibles:

- Punts d'informació i atenció a les dones (PIAD).
Telèfon: 900 922 357.
- Línia d'atenció de 24 h contra la violència masclista.
Telèfon: 900 900 120.
- Cal proporcionar una adreça de correu (laboral) a la víctima per contactar-hi en cas de necessitar ajut.
- S'hauria de deixar clar que li farem costat, tant si decideixi una cosa com una altra.

9.

Recursos *recomanats*

Webs d'associacions, entitats i programes d'interès

Centre Jove d'Anticoncepció i Sexualitat (CJAS)

<https://centrejove.org/>

Creación Positiva

<https://www.creacionpositiva.org/>

Projecte "Canviem-ho"

<https://ajuntament.barcelona.cat/dones/ca/bcn-antimasclista/masculinitats/projecte-canviem-ho>

SIDA STUDI

<http://www.sidastudi.org/>

No estàs sola. Eines contra les violències sexuals (Fundació Salut i Comunitat)

<https://www.violenciassexuales.org/>

Perspectiva de gènere. Espai web de la Subdirecció General de Drogodependències. Agència de Salut Pública de Catalunya.

https://drogues.gencat.cat/ca/professionals/perspectiva_de_genere_2/

Guia d'usos no sexistes de la llengua

<https://llengua.gencat.cat/web/.content/documents/publicacions/altres/arxius/guiausosnosexistes.pdf>

Dinàmiques SIDA STUDI

<http://salutsexual.sidastudi.org/ca/subhome-dinamicas>

Recursos Creación Positiva

<https://www.creacionpositiva.org/recursos/>

Recurs pedagògic – Masculinitat[s]

<https://ajuntament.barcelona.cat/recursospedagogics/ca/masculinitats/introduccio>

Programa Coeduca't

<https://blocs.xtec.cat/coeducacioiigualtat/>

Convivir en Igualdad. Prevención de violencia masculina hacia las mujeres en todas las etapas educativas. Editorial UNED.

<https://bit.ly/3rT1mkD>

Rompiendo moldes: construir vidas sin violencias machistas. Comprender imaginarios sociales entre la población adolescente y joven». Report d'Oxfam Intermón.

<https://www.oxfamintermon.org/es/publicacion/rompiendo-moldes-vidas-sin-violencias-machistas>

Violències masclistes en l'etapa juvenil a Catalunya». Departament de Drets Socials. Direcció General de Joventut, 2021 (núm. 40 de la col·lecció Estudis). Compendi de recerques sobre les violències masclistes en les persones joves.

<https://dretsocials.gencat.cat/ca/detalls/Article/estudis40>

Per què li diuen sèxting quan parlen de sexpreading?». Candela i EdPAC, 2020. Per diferenciar el sèxting (una pràctica sexual consentida) del sexpreading (una forma de violència sexual que es basa en la difusió digital d'imatges sense permís).

<https://candela.cat/wp-content/uploads/2020/05/Sexpreading-article-l.pdf>

Tea Consent. Emmeline May and Blue Seat Studios, 2015. (Vídeo sobre el consentiment sexual. Versió en castellà.)

https://www.youtube.com/watch?v=E4WTnJCMrH8&ab_channel=AsierkaFandub

No en passem ni una. Vídeo del Departament d'Interior. Generalitat de Catalunya.

https://www.youtube.com/watch?v=xUWDCbGz5LM&ab_channel=GeneralitatdeCatalunya

La primera vez. Vídeo per treballar les sexualitats en clau de gènere i amb un to informal i planer. La Psico Woman, 2016.

https://www.youtube.com/watch?v=x2w_Eaa_Oms

#EsViolenciaSexual». Campanya de la Fundació Salut i Comunitat. Missatges adreçats principalment a agressors potencials i als seus còmplices.

<https://www.drogasgenero.info/campana-noctambuls-2018-esviolenciasexual/>

10.

Formulari d'autoavaluació

A continuació incloem una llista d'afirmacions per ajudar-vos a fer una autoavaluació de fins quin punt incorporeu la perspectiva de gènere quan organitzeu tallers de prevenció contra les ITS i d'educació sexual i afectiva amb adolescents.

En funció de les característiques del taller que analitzeu, és possible que algunes de les afirmacions no facin al cas. Si passa, no valoreu l'afirmació i passeu al següent apartat.

1. Aspectes generals

Accions i actituds de caire general que convé dur a terme o adoptar per incorporar la perspectiva de gènere als tallers d'educació sexual i afectiva i per prevenir les ITS.

1.1 He emprat un llenguatge inclusiu evitant usos lingüístics sexistes o visions androcèntriques mentre duia a terme les activitats del taller.

GENS D'ACORD	POC D'ACORD	BASTANT D'ACORD	MOLT D'ACORD
--------------	-------------	-----------------	--------------

1.2 He fet servir exemples variats (nois, noies i altres gèneres, a banda de tenir en compte la diversitat sexual) en el desenvolupament dels tallers preventius

GENS D'ACORD	POC D'ACORD	BASTANT D'ACORD	MOLT D'ACORD
--------------	-------------	-----------------	--------------

1.3 He observat com responien els nois i les noies als missatges de les activitats

GENS D'ACORD	POC D'ACORD	BASTANT D'ACORD	MOLT D'ACORD
--------------	-------------	-----------------	--------------

1.4 He responsabilitzat de la mateixa manera els nois i les noies en la promoció de la salut i de la seguretat en les relacions afectivosexuals.

GENS D'ACORD	POC D'ACORD	BASTANT D'ACORD	MOLT D'ACORD
--------------	-------------	-----------------	--------------

1.5 He procurat que els nois i les noies participessin de manera equilibrada

GENS D'ACORD	POC D'ACORD	BASTANT D'ACORD	MOLT D'ACORD
--------------	-------------	-----------------	--------------

1.6 He mirat d'evitar que els papers assignats a nois i noies durant les activitats del taller no reproduïssin desigualtats ni estereotips de gènere

GENS D'ACORD	POC D'ACORD	BASTANT D'ACORD	MOLT D'ACORD
--------------	-------------	-----------------	--------------

1.7 Les activitats del taller fan reflexionar sobre els rols de gènere

GENS D'ACORD	POC D'ACORD	BASTANT D'ACORD	MOLT D'ACORD
--------------	-------------	-----------------	--------------

1.8 En els continguts i les activitats del taller s'han tingut en compte les diferències entre nois i noies en les necessitats preventives.

GENS D'ACORD	POC D'ACORD	BASTANT D'ACORD	MOLT D'ACORD
--------------	-------------	-----------------	--------------

2. Aspectes relatius als professionals

2.1 Tinc prou formació i sensibilitat en relació amb la perspectiva de gènere.

GENS D'ACORD	POC D'ACORD	BASTANT D'ACORD	MOLT D'ACORD
--------------	-------------	-----------------	--------------

2.2. He rebut formació en perspectiva de gènere durant els darrers dos anys.

GENS D'ACORD	POC D'ACORD	BASTANT D'ACORD	MOLT D'ACORD
--------------	-------------	-----------------	--------------

2.3. He comptat amb el suport d'un equip mixt per organitzar els tallers

GENS D'ACORD	POC D'ACORD	BASTANT D'ACORD	MOLT D'ACORD
--------------	-------------	-----------------	--------------

3. Aspectes relacionats amb els materials

3.1 He procurat que els materials incloguessin la perspectiva de gènere.

GENS D'ACORD	POC D'ACORD	BASTANT D'ACORD	MOLT D'ACORD
--------------	-------------	-----------------	--------------

3.2. He mirat d'evitar que les imatges dels recursos triats per fer el taller (vídeos, etc.) transmetessin estereotips de gènere.

GENS D'ACORD	POC D'ACORD	BASTANT D'ACORD	MOLT D'ACORD
--------------	-------------	-----------------	--------------

4. L'avaluació del taller

4.1 He recollit informació sobre l'impacte del taller en funció del gènere; si més no, he classificat les dades per sexe

GENS D'ACORD	POC D'ACORD	BASTANT D'ACORD	MOLT D'ACORD
--------------	-------------	-----------------	--------------

5. Aspectes relacionats amb l'educació sexual i afectiva

5.1 He evitat els discursos coitocèntrics, com ara parlar de la sexualitat només en termes de penetració o entendre el coit com a única font de plaer en les relacions sexuals.

GENS D'ACORD	POC D'ACORD	BASTANT D'ACORD	MOLT D'ACORD
--------------	-------------	-----------------	--------------

5.2 En parlar de sexualitat he evitat de centrar-me només en la funció reproductiva, i no n'he deixat de banda els aspectes lúdics, d'exploració i d'expressió dels sentiments i de la pròpia identitat.

GENS D'ACORD	POC D'ACORD	BASTANT D'ACORD	MOLT D'ACORD
--------------	-------------	-----------------	--------------

5.3 No he caigut en discursos heterocèntrics, basats en la idea que l'heterosexualitat és l'única orientació sexual existent, acceptable o vàlida

GENS D'ACORD	POC D'ACORD	BASTANT D'ACORD	MOLT D'ACORD
--------------	-------------	-----------------	--------------

5.4 He fomentat la reflexió crítica per ajudar tant els nois com les noies a identificar els estereotips de gènere, les desigualtats i la discriminació de les dones en les visions de la sexualitat que sovint mostren els mitjans de comunicació

GENS D'ACORD	POC D'ACORD	BASTANT D'ACORD	MOLT D'ACORD
--------------	-------------	-----------------	--------------

5.5 He tingut en compte, quan abordava diferents temes, les vulnerabilitats específiques de les noies

GENS D'ACORD	POC D'ACORD	BASTANT D'ACORD	MOLT D'ACORD
--------------	-------------	-----------------	--------------

5.6 He evitat de fomentar els valors que s'associen tradicionalment a la masculinitat: raciocini, lògica, competitivitat, etc., per sobre dels que s'han considerat tradicionalment femenins: interès i preocupació per la cura d'altres persones, empatia, comprensió, etc.

GENS D'ACORD	POC D'ACORD	BASTANT D'ACORD	MOLT D'ACORD
--------------	-------------	-----------------	--------------

5.7. He mantingut una actitud de neutralitat sense mostrar dogmes o prejudicis personals relacionats amb la sexualitat

GENS D'ACORD	POC D'ACORD	BASTANT D'ACORD	MOLT D'ACORD
--------------	-------------	-----------------	--------------

11.

Bibliografia

Ajuntament de Terrassa (2019). *Guia per incorporar la interseccionalitat a les polítiques públiques*.

<https://igualtatsconnect.cat/wp-content/uploads/2019/06/Publicacion-Igualtats-Connectades.pdf>

Altell Albajes, G. i Martí Ballardà, M. (2021). *Guia pràctica per a la incorporació de la perspectiva de gènere en la prevenció i l'abordatge de les addiccions*. Diputació de Barcelona.

https://llibreria.diba.cat/es/libro/guia-practica-per-a-la-incorporacio-de-la-perspectiva-de-genere-en-la-prevencio-i-l-abordatge-de-les-addiccions_65992

Barjola, N., de la Fuente Vázquez, M., Rodó-Zárate, M. (coord.). (2021). *Violències masclistes en l'etapa juvenil a Catalunya*. Generalitat de Catalunya. Departament de Drets Socials. Direcció General de Joventut. Col·lecció Estudis, núm. 40.

<https://dretssocials.gencat.cat/ca/detalls/Article/estudis40>

Delegación del Gobierno contra la Violencia de Género. (2020). *Macroencuesta de Violencia contra la Mujer 2019*. Ministerio de Igualdad.

https://violenciagenero.igualdad.gob.es/violenciaEnCifras/macroencuesta2015/pdf/Macroencuesta_2019_estudio_investigacion.pdf

Fundació Salut i Comunitat. (2021). *Guia d'actuació davant les violències sexuals per a locals i altres espais d'oci nocturn en el context del consum d'alcohol i altres drogues*.

Agència de Salut Pública de Catalunya.

https://www.drogasgenero.info/wp-content/uploads/Guia_ViolenciasSexualsDrogues_OciNocturn.pdf

Rodríguez-Duran, A. i Nardini, K. *Rompiendo moldes: Construir vidas sin violencias machistas*. Oxfam Intermón.

<https://www.oxfamintermon.org/es/publicacion/rompiendo-moldes-vidas-sin-violencias-machistas>

Sen, G. i Östlin, P. (2007). *La inequidad de género en la salud: desigual, injusta, ineficaz e ineficiente. Por qué existe y cómo podemos cambiarla. Informe final a la Comisión sobre Determinantes Sociales de la Salud de la OMS*. Red de conocimiento en Mujer y Equidad de Género.

https://www.paho.org/hq/dmdocuments/2007/La%20inequidad_de_genero_en_lasalud_desigual_injusta_ineficaz_e_ineficiente.pdf

Serra, L. (2018). *Las violencias de género en línea*. Edita: Pikara Magazine.

<https://lab.pikaramagazine.com/wp-content/uploads/2019/06/VIOLENCIAS.pdf>

Tortajada-Giménez, I., Araña, N. i Martínez-Martínez, I.J. (2013). «*Estereotipos publicitarios y representaciones de género en las redes sociales*». *Comunicar*, 21(41), 177-186.

<https://doi.org/10.3916/C41-2013-17>

Violència *de gènere*

"Tot acte de violència basat en la pertinença al sexe femení, que tingui o pugui tenir com a resultat un mal o sofriment físic, sexual o psicològic per a la dona, així com l'amenaça de tals actes, la coacció o la privació arbitrària de la llibertat, tant si es produeixen en la vida pública com en la vida privada".

Declaració dels Nations Unides sobre l'Eliminació de la Violència contra la Dona
Conferència Mundial de Drets Humans de 1993

Violència *masclista*

"Violència que s'exerceix envers les dones, com a manifestació de la discriminació i de la situació de desigualtat en el marc d'un sistema de relacions de poder dels homes sobre les dones, i que, produïda per mitjans físics, econòmics o psicològics, incloses les amenaces, intimidacions o coaccions, tingui com a resultat un dany o patiment físic, sexual o psicològic, tant si es produeix en l'àmbit públic com en el privat"

Llei 5/2008, de 24 d'abril, del dret de les dones a erradicar la violència masclista